

Vår referanse: 2021/376-2
Hilde Bolin Skogstad
Telefon: 48421087
E-post: Hilde.Skogstad@tekniskmuseum.no
Deres referanse:
Oslo, 27.01.2022

Innspill til Skjelettutvalget fra Teknisk museum/Nasjonalt medisinsk museum. Saksnummer 2021/141

Høringsinnspill til revidert versjon av *Forskningsetisk veileder for forskning på menneskelige levninger (2013)*

Teknisk museum/Nasjonalt medisinsk museum setter stor pris på den forskningsetiske veilederen for forskning på menneskelige levninger, og muligheten til å komme med innspill når denne nå skal revideres.

Flere museer i Norge har mindre eller større samlinger av menneskelige levninger som ikke kan kategoriseres som arkeologiske funn, men derimot kommer fra sykehus/medisinhistoriske kontekster. Noen av problemstillingene dette innebærer kunne gjerne belyses mer i veilederen. Vi kan utdype dette, samt trekke frem et par ytterligere innspill, strukturert i tråd med disposisjonen i veilederen:

- **Innledning**

Under *Formål og avgrensning* påpekes det at forskning på menneskelige levninger uten sikker funnkontekst og opphavshistorie er et eksempel hvor forskningsetikken settes særlig på prøve. På Nasjonalt medisinsk museum er det meste vi har av menneskelige levninger i samlingene gitt oss av Rikshospitalet som opprinnelig eier. Kan vi som museum da anse at materialet har en sikker funnkontekst/opphavshistorie når vi egentlig bare har kunnskap om den «sekundære konteksten», altså Rikshospitalet, men ikke om det opprinnelige opphavet – dvs detaljer rundt Rikshospitalet ervervelse av materialet? Dette er en type etisk problemstilling veilederen gjerne kunne gått mer inn på.

Under *Målgrupper og ansvar* nevnes det at veilederen også er relevant for fagpersoner som jobber med forskningsrelatert forvaltning samt konservering. I den sammenheng oppfatter vi det som noe uklart hva forskningsrelatert forvaltning innebærer, i eventuell motsetning til

generell forvaltning. På vårt museum er det en selvsagt del av ansvaret vårt å forvalte menneskelige levninger i samlingene slik at de bevares, og potensielt kan tilgjengeliggjøres for forskning og formidling. Om forvaltningen i så tilfelle er å anse som forskningsrelatert kunne gjerne utdypes.

- **4. Funnkontekst og opphavssted**

Også under *Funnkontekst og opphavssted* poengteres viktigheten av at forskeren kjenner til de menneskelige levningenes funnkontekst, opphavssted og omstendigheter, og at forskning på menneskelige levninger av usikkert opphav kan innebære uetisk aktivitet fordi det er ervervet på en måte som f.eks. innebærer krenking av eller overgrep mot individer eller grupper. Vi er selvsagt ikke prinsipielt uenig i dette, men blir igjen usikre på hvordan det kan tolkes i relasjon til menneskelige levninger fra medisinhistoriske anatomisk/patologiske samlinger donert fra sykehusinstitusjoner, og dagens museumsforsker eller -forvalters ansvar for stillingstagnung. Levninger preparert på et sykehus for ca 100+ år siden kan potensielt ha blitt opprinnelig ervervet på uetiske måter som innebærer krenking av individer, uten at dette nødvendigvis kan bekreftes eller avkreftes.

Også i forhold til punkt 10. *Repatriering* kunne vi ønsket mer veiledning med tanke på hvordan eventuelt repatriere levninger fra medisinhistoriske kontekster med mistanke om uetisk ervervelse, når det for denne typen materiale sjelden finnes kjente tilknyttete grupper eller individer levningene kan assosieres med, eller som stiller krav.

- **11. Utstilling av menneskelige levninger**

Vi setter pris på at den reviderte veilederen vil inkludere et punkt om utstilling av menneskelig levninger, da dette er spesielt relevant for Nasjonalt medisinsk museum.

Igjen kan vi påpeke at det gjerne kunne blitt noe tydeligere forklart hvordan man bør tolke vurdering av «levninger med ukjent eller problematisk opphav» i relasjon til medisinhistorisk samlinger donert fra sykehus, når detaljer rundt opprinnelige anskaffelse for preparering på sykehuset ikke er kjent.

Med vennlig hilsen

Frode Weium

avdelingsleder

Hilde Bolin Skogstad

gjenstandskonservator

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur